

Høringsinnspill fra stiftelsen CRUX til

Forskrift om tilskudd til lavterskel aktivisering og arbeidsrettede aktiviteter i regi av frivillige organisasjoner

Om CRUX mestring og fellesskap

CRUX mestring og fellesskap er en del av stiftelsen CRUX, en landsdekkende, ideell og diakonal aktør som tilbyr tjenester innen helse- og sosialfeltet i Norge. Våre rusfrie oppfølgingssentre gir helhetlig oppfølging til personer som har utfordringer knyttet til rusavhengighet, psykisk helse, kriminalitet og som står utenfor arbeidsliv og utdanning.

Sentrene tilbyr individuell støtte basert på anerkjente prinsipper og metoder; arbeidstrening, samtaler, aktiviteter og fellesskap, med mål om å styrke den enkeltes mestring, livskvalitet og sosiale tilhørighet. Brukermedvirkning står sentralt i vårt arbeid. Vårt erfaringsnettverk bidrar med innsikt og tilbakemeldinger på alle nivåer i organisasjonen. Deltakerne er aktive medspillere i utformingen av sin egen oppfølging og i utvikling og gjennomføring av aktiviteter.

CRUX' oppfølgingssentre samarbeider tett med kommuner, NAV, kriminalomsorgen og andre relevante aktører for å sikre en helhetlig og koordinert innsats. Vi er opptatt av å møte mennesker med respekt og verdighet, og våre kjerneverdier – helhjertet, raus, dristig og solid – ligger til grunn for alt vi gjør.

Våre erfaringer med tilskuddsordningen

CRUX har mange gode erfaringer fra prosjekter vi har gjennomført gjennom årene med midler fra denne tilskuddsordningen. Det er ikke tvil om at denne tilskuddsordning har medvirket til at mange i målgruppen for CRUX-prosjektene har kommet seg inn i jobb eller utdanning, og enda flere har oppnådd varig og betydelig bedre livskvalitet. På denne måten er også samfunnet tilført nye ressurser og spart for store kostnader. Tidsaspektet; tre – fem år, samt muligheten til å gi tett oppfølging, har hatt særlig stor betydning.

Vi kan bekrefte at det er utfordrende å videreføre prosjekter som tiltak etter at tilskuddet fra AV dir. opphører, selv om resultatene av prosjektene har vært gode. Oppfølging av deltakere i arbeidstrening er krevende og tar av tiden ansatte og deltakere bruker på produkter eller tjenester til kunder. Inntekten blir derfor begrenset, og det blir vanskelig å gjøre tiltaket økonomisk bærekraftig. Likevel har flere av våre arbeidstreningssjekter blitt videreført uten tilskudd. I andre aktivitetsrettede prosjekter, er det ingen inntekt fra produksjon av produkter. Disse prosjektene kan ha hatt stor betydning for deltakerne, men kommunene har ofte ikke mulighet til å finansiere videreføring. Noen ganger blir likevel deler av prosjektene videreført i en eller annen form, slik at deler av metoder, kunnskapsutvikling, nye samarbeidsformer, etc. nyttiggjøres.

Innspill til de foreslåtte endringene

Rusmiddelavhengige bør fortsatt nevnes eksplisitt under beskrivelse av målgruppe.

Dersom målgruppen for tilskuddsordningen utvides uten at rusmiddelavhengige gis prioritet, vil det trolig føre til en betydelig økning i antall søkere fra ulike målgrupper, noe som kan gjøre det vanskeligere for prosjekter rettet mot rusmiddelavhengige å få støtte.

Det er få tilskuddsordninger som prioriterer voksne med rusavhengighet, og det er få tilskuddsordninger som gir anledning til aktivitet og oppfølging over flere år som denne tilskuddsordningen gjør. Tidsaspektet er særskilt viktig for mennesker med rusmiddelproblemer, som har levd i utenforskap i en årrekke og fått en opphopning av problemer på de fleste livsområder. I tillegg kommer ofte alvorlige konsekvenser på bakgrunn av kriminalitet og soning. Mange rusmiddelavhengige bærer på traumer fra tidlig i livet og har aldri opplevd at det har vært trygghet og god sammenheng i tilværelsen. Derfor kan man ofte *ikke* snakke om «re»habilitering eller tilbakeføring til et godt eller normalt liv som en gang har vært. Det er ingen raske løsninger på slike livsomfattende problemer. "Endring og stabilisering tar tid, da nye erfaringer skal læres og spor skal etableres ned på nevrobiologisk nivå" (Mannes og Markestad 2015). En helhetlig innsats og oppfølging på tre – fem år gir reelle muligheter til å bygge trygghet, repetere nye erfaringer og steg for steg skape stabilitet og gode sammenhenger innen levekårsområder som er sentrale for god helse.

Det nyskapende kriterium kan dempes/utvides, men med rom for å gi reelle nye ideer et fortrinn.

CRUX anser det som en positiv endring at det nyskapende kriteriet dempes noe og at det åpnes for at gode prosjekter kan spres geografisk. Likevel er det viktig at det fortsatt kan være et rom for at reelle og gode nyskapende ideer vil kunne få fortrinn. Slik kan organisasjoner få støtte til å prøve ut og utforske innovative prosjekter over tid, som det kan være vanskelig å få midler til fra andre ordninger.

Vi har samtidig en bekymring for at denne endringen, i tillegg til utvidelse av målgruppen, vil føre til et betydelig større antall søkere, og at det kan bli vanskeligere for små enheter å nå opp i mengden. Dette fordrer i så fall at den økonomiske rammen for ordningen økes.

Skille på prosjekter som allerede er i drift og gjennomførte pilotprosjekter

Det er forståelig at prosjekter som allerede er igangsatt, ikke kan få tilskudd over ordningen. Men det bør skilles på allerede igangsatte prosjekter/tiltak og pilotprosjekter som er gjennomført. Organisasjoner kan noen ganger ha mulighet til å prøve ut en lovende ide gjennom et pilotprosjekt, uten å ha midler til fortsettelsen. Vi anbefaler at tilskuddsordningen kan ha rom for tilskudd til prosjekter, der søker kan vise til gjennomført pilotprosjekt med lovende utsikter.

Kriterier for måloppnåelse

Det er positivt at tilskuddsordningen vektlegger resultater for å styrke måloppnåelse. Her er våre innspill og spørsmål til deres forslag til kriterier.

CRUX støtter punktene **1)** om etablering av aktiviteten, **2)** at vi fortsetter å registrere antall deltakere med mål om økning, og **4)** at det er etablert samarbeid med kommune og/eller NAV, samt krav til samarbeidsavtale mellom partene for å komme i betraktning til år fire og fem. Krav om samarbeid med NAV og kommunene vil kunne bidra til sterkere kommunal forankring og øke sjansene for at tiltakene videreføres på sikt.

Pkt. 3: Flere i målgruppen har kommet ut i ordinært arbeid, skole/utdanning eller andre tiltak.

Etter nåværende rapporteringskrav og regelverk, rapporterer vi årlig på hvor mange av deltakerne som har gått videre til arbeid, skole/utdanning eller andre tiltak. Det er ofte en utilfredsstillende øvelse for oss som prosjekteiere. Tallene som vi må oppgi er ofte små og forteller lite om den reelle progresjonen mange deltakere har, og som på litt sikt kan føre dem videre ut i f.eks. ordinært arbeid. Økt stabilitet, økt opplevelse av sammenheng i livet og på sentrale levekårsområder, samt økt livskvalitet er vanskelig å måle og dokumentere på en enkel måte. Ikke desto mindre er det nettopp her vi ser de største resultatene. Selv om mange deltakere ikke kommer seg videre i ordinære jobber eller i utdanning i løpet av prosjektperioden, kan de ha kommet langt på veien mot å nærme seg slike mål. Underveis i bedringsprosessene bidrar de med de ressurser som gradvis utvikles, parallelt med at samfunnskostnader til helse, sosiale problemer, etc. reduseres.

CRUX foreslår at det utvikles en metode (et standard spørreskjema) for å dokumentere deltakeres fremgang på områder som nevnt ovenfor. Slike resultater bør inngå som et kriterium for måloppnåelse i tillegg til målsettingen i punkt 3.

Vi i CRUX bidrar gjerne med innspill til et slikt spørreskjema, for eksempel i en arbeidsgruppe i regi av AV dir. Fra før har CRUX erfaringer og kunnskap med brukerundersøkelser for målgruppene i samarbeid med Rambøll og vårt erfaringsnettverk.

Pkt. 5 Kunnskap og erfaringer er sammenstilt og delt.

Slik CRUX ser det, omfatter også den nåværende ordningen krav om å sammenstille og formidle, gjennom spørsmålene som skal besvares i rapportering, i sluttrapporten og i sammendraget som skal følge sluttrapporten. Vi har ofte vært usikre på om og hvordan AV dir. har brukt sluttrapportene og om sammendragene har blitt brukt i media (slik det står i regelverket). Slik vi oppfatter det nye kravet, skal organisasjonene fremover ha en plan for å strukturere, sammenstille og selv formidle prosjekt og resultater på en eller annen måte i samfunnet. Dette mener vi bør utdypes og presiseres ytterligere. Vil dette erstatte nåværende krav om sluttrapport og sammendrag? Vil deler av tilsagnet kunne brukes til utgifter forbundet med forberedelser og gjennomføring av deling/formidling?

CRUX anbefaler at det åpnes for tildeling av noen midler til uavhengig evaluering/forskning mot slutten av prosjektperioden. Vi ser dette som en bedre løsning enn at prosjekteierne selv evaluerer og subjektivt fremmer sitt syn og sine resultater.

Aldersgrense 16 år.

CRUX har forståelse for argumentene for å sette nedre grense til 16 år. Vi foreslår å legge til "som hovedregel", for å kunne strekke denne grensen noe inn mot prosjekter som med fordel kan omfatte en litt bredere aldersgruppe.

Som et eksempel kan vi nevne CRUX sitt ungdomsprosjekt «Panter» i Steinkjer, som drives på fjerde året, med tilsagn fra denne tilskuddsordningen. Etter avtale med AV dir. i oppstarten av prosjektet, ble målgruppen avgrenset til 13 – 17 åringer.

Delegering til NAV fylker

At forvaltningen overføres til NAV fylke, kan føre til bedre lokal tilpasning og mer effektiv samhandling regionalt mellom frivillige organisasjoner og det offentlige. Forutsetningen er en hensiktsmessig fordeling fylkene imellom, ut fra behovene og størrelsen på søknadsbunkene.

§ 4. og § 4.3 virker motsigende. I § 4. foreslås det at forvaltningen med vurdering og behandling av søknadene, legges til NAV fylke. I § 4.3 står det at AV dir. skal gjøre utvelgelse og avgjøre om det skal gis tilskudd. Vi antar at § 4.3 ikke skulle vært med i dokumentet? Om vi tar feil, har nok flere enn oss behov for en oppklaring om hvem som skal ha ansvar for hva!

Vi står til disposisjon for ytterligere dialog og spørsmål.